

AFTENVAGT

En soldaterfortælling

BAM! Alfred mærkede stødet gennem geværet næsten samtidig med at tyskeren blev kastet bagover. Hans ansigt var forvandlet til en blodig masse. Han blev liggende. Alfreds hjerte slog næsten lige så hårdt som rekylet fra geværet. Havde han virkelig dræbt et menneske? Han, der ikke engang kunne hugge hovedet af en høne? Omkring ham lød flere brag. Tyskerne faldt som marionetdukker, der fik kappet snorene over. Men bag dem var der endnu tusinder og tusinder. Han kunne se dem bevæge sig nærmere som en mørk sky hen over markerne. Helt tæt på skilte de sig ud fra hinanden. Blev til små personer med ansigter og geværer. Levende mennesker, som han enten skulle dræbe eller blive dræbt af.

Et råb fra sergenten vækkede ham brat af hans dagdrømme. Han rettede sig op. Trak vejret lettet. Han havde ikke dræbt en tysker. Det var bare en dum drøm. I virkeligheden stod han vagt på volden, og alt var roligt. Geværet hvilede tungt i hans hånd, stille. En solsort sang i en have, og de lysegrønne marker blev langsomt gyldne ude mod vest. Så satte kirkeklokkerne ind. De ringede solen ned. Et par store drenge cyklede forbi og forsvandt bag nogle blomstrende buske. Han kunne høre deres latter længe efter. Tyskerne, bragene, soldatens blodige ansigt, da han faldt - det var alt sammen bare fantasi. Han sukkede. Et stykke nede ad volden skræppede en and. Forårsaftenen var lys og let.

Han tænkte på, at Nils-Peter nu endnu en gang havde tilbragt de lyse timer i mørk arrest. Lige nu blev det afgjort, om han ville få lov at rejse hjem på orlov eller ej. Hvad hvis han slet ikke fik lov til at tage af sted?

Hjem. Alfred savnede det så meget, at det gjorde ondt indeni. Han tænkte på sin lillesøsters gråd, da han tog af sted til København. Både han og Nils-Peter var indkaldt til soldatertjeneste. De skulle være væk i næsten to år. *To år!* Og det var, hvis det gik godt!

Hvis krigen virkelig kom til Danmark, var det ikke til at sige, om de overhovedet nogensinde kom hjem igen... Hele natten inden afrejsen havde han hørt Marie hulke inde i værelset ved siden af. Han vidste godt, at hun græd lige så meget for Nils-Peter, som hun gjorde for ham. Ind imellem kunne han høre sin mors trøstende stemme. Men der var ikke så meget at sige til trøst.

Nils-Peter var ikke bange for at dø, sagde han. De havde snakket meget om det. De havde siddet mellem vasketøjet oppe på tørreloftet, ligesom dengang de var børn. Og Alfred havde spurgt Nils-Peter lige ud, hvorfor han ikke friede til Marie. Men det ville han ikke. Nu skulle han helt til København, og han vidste ikke, om han nogensinde kom tilbage igen. Han var ikke bange for at dø, sagde han, men han ville ikke forlade nogen. Ingen skulle sidde og vente på ham, mens han var væk.

Derfor kunne han ikke fri til Marie, før han vidste, om han overhovedet kom hjem til hende igen. Det gav ikke nogen mening, syntes Alfred, men Nils-Peter var hans gamle barndomsven. Han kendte ham godt nok til at vide, at Nils-Peter havde sine egne meninger om alting. Alfred ville ønske, at han kunne være lige så modig som Nils-Peter. Det havde han ikke været, dengang de var børn og løb og legede soldater sammen med de andre drenge i gaderne og i de mange baggårde. Og det var han heller ikke nu. Han var bange, når han tænkte på døden. Han havde set billeder af krigen nede i Europa og læst beretninger om den i avisen. Og når de skrev om fronter og slag, så kunne han ikke lade være med at se soldaterne for sig. De lå i deres skyttegrave og rystede af kulde og angst. Og de endte deres dage som forkrøblede lig, frosset fast i det stivnede mudder, langt væk fra deres familier og det sted, de var vokset op. Nu stod han selv som sådan en soldat. Kamptrænet, bevæbnet, parat til at dræbe. Men med en fantasi, han havde meget svært ved at styre. Igen og igen mærkede han braget og slaget fra geværet. Tyskeren faldt til jorden foran ham, ansigtet forvandlet til blod. Men det var kun en fantasi. Det kom aldrig til at ske, sagde han til sig selv. Han ville aldrig blive tvunget til at dræbe et menneske. Han og Nils-Peter ville vende hjem igen, raske og levende, og Marie ville stå og tage imod dem på banegården. Han prøvede at se det hele for sig. De glade ansigter, de velkendte omgivelser, han mærkede den lettede fornemmelse i maven. Lige til sergentens råb endnu en gang vækkede ham af hans tanker.

Han var blevet bedre til at stoppe de uhyggelige fantasier. Tiden i lejren havde lært ham at tænke mindre på fjenden og mere på, hvordan han skulle få den næste dag til at gå.

Og den næste. Sådan var det for alle her. De spillede kort og røg cigaretter og vaskede deres snavsede tøj. Og ventede. På tyskerne. Eller på at komme hjem.

Alfred dagdrømte og skrev lange breve. Han klarede sig.

Men kedsomheden gik Nils-Peter på nerverne.

Han blev stadig mere rastløs og irritabel for hver dag, der gik.

Han kom op at skændes med de andre i delingen, og Alfred blev mere og mere urolig for, om det overhovedet ville lykkes ham at få orlov.

Han prøvede at forestille sig Maries ansigt, hvis han trådte ud af toget uden Nils-Peter. Hvor skuffet hun ville blive. Hvor meget hun ville forsøge at skjule det. Men han kendte sin lillesøster så godt, hun kunne ikke skjule det for ham. Og i sine breve hjem skrev han hver eneste uge et par sætninger om, at Nils-Peter også havde det godt, og at de begge glædede sig til at komme hjem på orlov. Arresten skrev han ikke noget om.

Nils-Peter kunne ikke falde til i lejren. Han var vant til at cykle ture og læse bøger og gå i teateret, men her var der ingenting at lave, når man først havde overstået sin vagt.

Han faldt i snak med nogle ubehagelige, højtråbende fyre fra deres deling. Typer, han aldrig ville have brugt tid på, hvis de havde været derhjemme. Men her var det anderledes. Her boede skomageren og studenten side om side med mejeristen og revisoren. De vaskede deres tøj i de samme baljer, og de klaprede tænder sammen på kolde nattevagter. Nogle blev venner for livet - andre drev hinanden til vanvid.

Og Nils-Peter foretog sig ting, han aldrig ville have gjort, hvis de havde været derhjemme.

Han konkurrerede med de andre på skydebanen og ved vandposten, og en enkelt gang havde de konkurreret om, hvem der kunne drikke mest brændevin. Da var det, Nils-Peter fik sin første tur i arresten.

Alfred stampede let i den våde jord og stirrede op i himlen, der langsomt blev mørkere over hans hoved. De første stjerner var ved at komme frem. Det var blevet køligere. Minutterne strakte sig lange og sløve foran ham, og han stirrede igen mod horisonten.

Intet bevægede sig. Ingen mørk stribe af tyske soldater i det fjerne. Han stirrede lige så længe den modsatte vej. Ventede hvert øjeblik at se Nils-Peter komme vandrende op ad voldens stejle skrænt og fortælle ham, hvad for en afgørelse, der var truffet. Om han kunne komme hjem på orlov sammen med Alfred eller ej. Men der kom stadig ingen. Han lukkede øjnene et øjeblik. Hans mors sidste brev lå stadig i hans brystlomme, han kunne mærke papiret, hver gang han bevægede sig.

Der er blevet færre kunder i butikken, skrev hun. Man mærker, at folk er begyndt at spare. Jeg forsøger at holde streng orden på regnskaberne, sådan som du plejede at gøre, men du ved, hvor svært jeg har ved de tal. Lektor Petersen var her forleden dag, og han tilbød mig at hjælpe, men jeg takkede foreløbig nej. Jeg har ikke lyst til at stå i gæld til den mand. Og da slet ikke nu, hvor han har sådan et godt øje til Marie.

Alfred gøs. Lektor Petersen havde længe haft et godt øje til Marie. Allerede for et par år siden havde Alfred drillet hende med det, når hun læste romantiske fortællinger og begyndte at dagdrømme.

“Hvad hvis jeg aldrig nogensinde møder én”, havde hun nogen gange sukket.

“Så må du tage lektor Petersen”, havde han svaret - og leet, når hun slog ud efter ham med sin bog. Lektor Petersen var måske dobbelt så gammel som hun, og han havde dårlige tænder og lugtede forfærdeligt ud af munden.

Senere havde hun forelsket sig i Nils-Peter, og han i hende. De havde cyklet ture sammen om søndagen alle tre, og om vinteren havde de løbet på skøjter på søen.

Og da Alfred først havde vænnet sig til at have sin lillesøster med på slæb, når han var sammen med Nils-Peter, tænkte han, at det måske slet ikke var så tosset endda.

Men så var krigen kommet. Og de to var ikke engang blevet forlovet.

Han skrev til sin mor, at han ville gøre, hvad han kunne for at få orlov så hurtigt som muligt. Han skulle nok hjælpe hende med de tal.

Og han ville have Nils-Peter med, tænkte han for sig selv. Men det kunne godt blive svært.

“Skal du med til København”, var der en dag en fyr fra deres deling, der spurgte Nils-Peter.

Alfred brød sig ikke om ham. Han havde før været i arresten for slagsmål, og han var nærmest fast mand på lokumstjansen, fordi han svarede igen, når de overordnede talte til ham. Nu ville han rømme fra sin aftenvagt og tage ind til byen og *have det lidt sjovt*, som han sagde.

“Vi er tilbage inden morgen. Der er ingen, der opdager det”. Alfred holdt vejret. Han kunne allerede se Nils-Peters orlov forsvinde. Maries skuffelse.

Og Nils-Peter havde sådan brug for at komme væk fra lejren. Han trængte til orlov. Det kunne godt virke fristende at stikke af en enkelt aften til København - men hvad hvis det betød, at han slet ikke kom hjem på orlov?

Alfred stirrede på sin ven. Håbede af hele sit hjerte, at han ville sige nej til sådan et forslag. Nils-Peter så lidt ned i jorden. Smilede for sig selv, som om han overvejede det. Så så han op på den anden og rystede på hovedet.

“Nej. Jeg skal snart hjem på orlov. Der er en pige, der venter på mig”, sagde han. Her var der noget, han havde, som den anden i hvert fald ikke kunne prale af.

Alfred åndede lettet op. Men så skete det, der ikke måtte ske. “Ha!” fnøs den anden og kneb øjnene let sammen. “Hun

venter da ikke. Den slags piger ved da nok, hvad de skal lave, mens man er væk!”

Nils-Peter fløj op. Alfred forsøgte at stoppe dem, men der var ikke noget at gøre. Han var for lille, og det var næsten som om de andre trængte til en rask slåskamp. Inden sergenten nåede frem, havde de slået hinanden halvt til plukfisk. De fik to dage i mørk arrest.

Marie er stadig meget ulykkelig, skrev hans mor i sit brev. Hun prøver at lade som ingenting, men om natten kan jeg høre hende græde. Jeg håber sådan, at vi snart får jer at se.

Alfred sukkede. Hans lillesøster var ulykkelig. Hans mor havde problemer med forretningen. Hans bedste ven havde lige været i arresten og ville måske få frataget sin orlov. Og her stod han på en jordvold og stirrede efter en fjende, der sandsynligvis aldrig ville komme. Han stampede igen i jorden. Så fangede hans ører en lyd i mørket lidt længere nede. Han lyttede. Skridt, der nærmede sig, støvler. Han stirrede ind i tusmørket. Og langsomt, lige så langsomt skilte Nils-Peters skikkelse sig ud. Han kunne genkende ham på bevægelserne. Så var afgangsløbet altså truffet.

Alfred slængte geværet over skulderen, lod tyskere være tyskere og løb hurtigt ned ad skrænten for at møde sin ven. Allerede på afstand forsøgte han at læse Nils-Peters ansigtsudtryk, men venen holdt blikket rettet mod jorden. Alfreds mod sank.

Først da Nils-Peter var helt henne ved ham, så han op og mødte Alfreds blik.

Et par lange sekunder blev de stående helt stille.

Så flækkede Nils-Peters ansigt i et grin.

“Du klarede den?” hviskede Alfred. Han turde næsten ikke tro det.

Nils-Peter nikkede og lagde en arm om hans skulder, mens de fulgtes ad op ad voldens stejle skråning.

“Det gik lige”, sagde han. Hans øjne lyste af glæde, og Alfred kunne mærke, hvordan alle de tunge tanker begyndte at lette indeni.

“Hvad sagde du til dem?”

Nils-Peter så lidt hemmelighedsfuldt ned i jorden. Så smilede han.

“Jeg sagde det til dem, som det var. At jeg havde planer om at tage hjem og fri til min kæreste.”

Han standsede og lo højt, da Alfred slog armene om ham og gav ham et hårdt kram.

“Sådan!” udbrød Alfred. “Sådan, svoger! Velkommen i familien!”

Nils-Peter lo igen.

“Ja-ja”, sagde han. “Nu må vi jo først lige se, om hun vil have mig.”

“Det vil hun!” sagde Alfred med eftertryk. “Hun går bare og venter på, at du skal spørge!” Inde i hans hoved forsvandt den sidste blodige tysker fra slagmarken. Gik lige så stille i opløsning og efterlod de omkringliggende marker grønne og fredelige.

Forårsaftenen var lys og mild.

Af Anne Sofie Hammer